

MOLDOVA

GUVERNANȚA EFP PROFIL DE ȚARĂ 2021

1. INTRODUCERE

În luna iunie 2020, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Strategia Națională de Dezvoltare 2030, cunoscută sub numele de „Moldova 2030”. Obiectivul strategiei este de a îmbunătăți semnificativ calitatea vieții în Moldova, de a reduce numărul tinerilor care pleacă din țară, de a spori atractivitatea pentru investiții și de a crea locuri de muncă și oportunități de dezvoltare personală pentru tinerii profesioniști din întreaga țară. Moldova 2030 include patru elemente ale dezvoltării durabile: o economie durabilă și incluzivă, capital uman și social de încredere, instituții oneste și eficiente și un mediu sănătos. La nivel național au fost stabilite zece obiective pe termen lung pentru dezvoltarea durabilă.

În 2020, ETF a implementat Instrumentul de inventariere a guvernanței EFP în Moldova, care se axează pe un set de 65 de indicatori ce măsoară progresul în funcțiile guvernanței, cum ar fi monitorizarea politicii în materie de EFP și competențe, a instituțiilor, a finanțării, a asigurării calității și a sistemului. Instrumentul de autoevaluare a implicat 36 de părți interesate cheie responsabile pentru sistemul EFP și al competențelor în Moldova. Acestea au punctat realizările și deficiențele

în capacitatea sistemului EFP al Moldovei de a oferi formare profesională. Au existat 65 de indicatori-cheie care au permis analiza și autoevaluarea, bazați pe șapte funcții principale ale guvernanței EFP: formularea și punerea în aplicare a cadrului general de politici, inclusiv instrumentele strategice de politică; furnizarea cadrului juridic și de reglementare; gestionarea rețelei de furnizori din domeniul EFP și al competențelor; alinierea și coordonarea acordurilor financiare; gestionarea parteneriatelor public-privat (PPP-uri) pentru dezvoltarea EFP și a competențelor; monitorizarea, evaluarea și revizuirea politicilor din domeniul EFP și al competențelor, inclusiv al cercetării și dezvoltării; gestionarea sistemelor informatice, inclusiv furnizarea de date și statistici.

Profilul de țară al Moldovei prezintă o imagine a guvernanței EFP pe baza constatărilor furnizate de Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP.

- 1 Rezultatele evaluării celor 65 de indicatori de guvernanță sunt prezentate în Rezultatele autoevaluării guvernanței EFP în Moldova: Raport de evaluare. 2020 ETF

CONTEXTUL NAȚIONAL

Cei doi factori principali care influențează structura populației și schimbările demografice din Moldova sunt îmbătrânirea și migrația. Ponderea tinerilor (15 - 24 de ani) în populația activă a scăzut de la 19,3 % în 2013 la 14,8 % în 2018. Raporturile tot mai mari de dependență – între populația activă și tineri (21,3 %), respectiv între populația activă și vârstnici (14 %) – au implicații economice și sociale importante, amenințând creșterea durabilă și sustenabilitatea viitoare a protecției sociale, inclusiv pensiile. Mai mult, în deceniile următoare, declinul demografic va continua într-un ritm rapid. Potrivit prognozei demografice (2015-2035), scăderea anuală a populației va fluctua între 1,1 % și 2,0 %.

Moldova are rate relativ mici de înscriere în învățământul primar și secundar: în 2018, ratele nete de înscriere au fost de 90,62 % pentru școlile primare și de 86,91 % pentru școlile secundare. În același an, rata de înscriere globală în învățământul superior a fost relativ mare, de 39,82 %. EFP este bine reprezentată la nivelul secundar superior, iar înscrierea în programele de formare profesională este în creștere, ajungând la 46,6 % în 2018, față de 37,1 % în 2013.

Moldova se confruntă cu o provocare importantă în ceea ce privește abandonul școlar. Cu toate că numărul persoanelor care părăsesc timpuriu școala a scăzut ușor, rămâne totuși deosebit de mare. Una din cinci persoane cu vârsta între 18 și 24 de ani părăsește mai devreme școala, această rată fiind printre cele mai mari din Europa.

2. POLITICA PRIVIND EFP ȘI COMPETENȚELE

În ultimii ani, Moldova a realizat reforme în sistemul de educație și formare profesională (EFP) pentru a consolida sectorul și a susține dezvoltarea socio-economică. Documentul principal de politică, Strategia de dezvoltare a EFP 2013-2020, descrie astfel obiectivul general: „Modernizarea și optimizarea EFP pentru a crește competitivitatea economiei naționale, prin formarea unei forțe de muncă competente și calificate, în conformitate cu cerințele actuale și viitoare ale pieței”. Acesta definește procesul de reformă și stabilește obiective specifice: a) restructurarea EFP pe două niveluri, secundar și post-secundar, și reconfigurarea rețelei de instituții până în 2017; b) asigurarea unei EFP bazate pe competențe și adaptarea acesteia la cerințele de pe piața muncii; c) creșterea calității EFP prin eficientizarea utilizării resurselor financiare și prin crearea și implementarea unui sistem de asigurare a calității; d) o furnizare științifică, culturală și metodologică a EFP, astfel încât toate programele de învățământ să fie adaptate la Cadrul național al calificărilor (CNC) până în 2020; e) îmbunătățirea calității și motivației cadrelor didactice, astfel încât, până în 2020, întregul personal didactic să fie instruit conform CNC; f) creșterea atractivității și a accesului la EFP.

Punerea în aplicare a Strategiei de dezvoltare a EFP 2013-2020 și a planului de acțiune aferent au adus realizări considerabile în dezvoltarea sistemului EFP. Multe procese EFP au fost îmbunătățite și multe practici EFP au fost consolidate. Cu toate acestea, nu a fost posibilă depășirea deplină a tuturor provocărilor. Prin urmare, strategia a rămas relevantă pe întreaga sa perioadă de valabilitate. O nouă Strategie a educației 2030, care acoperă și EFP, este în curs de elaborare.

Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP a evaluat calitatea politicii prin indicatorii de guvernanță EFP selectați². De exemplu, constatările arată că majoritatea părților interesate au fost de acord că „politica națională în domeniul EFP și al competențelor a fost elaborată implicând atât părțile interesate de stat, cât și pe cele nestatale” (punctaj mediu 2,2) și că „politica EFP combină obiective pe termen

lung și obiective pe termen scurt”⁴ (2.1). A patra afirmație, „politica națională în domeniul educației profesionale are o perspectivă pe mai mulți ani”⁵, a avut mai puțini susținători (2.4).

Nivelul de acord cu alte două afirmații – „cooperarea și coordonarea între serviciile și agențiile publice naționale și subnaționale (regionale, locale) sunt eficiente”⁶ și „cooperarea dintre organizațiile guvernamentale și neguvernamentale (inclusiv partenerii sociali) este transparentă și eficientă”⁷ – a fost cel mai scăzut din această secțiune, cu aceeași distribuție de argumente pro și contra și o medie de 2,7. (Indicatorii A, vezi tabelul 1.)

4 Indicator A2, Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP

5 Indicator A3, Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP

6 Indicatorul A4, Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP

7 Indicatorul A5, Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP

METODOLOGIEI

Inventarul ETF al guvernanței EFP 4.0 este un instrument de pionierat pentru evaluarea gradului de pregătire a instituțiilor în vederea promovării priorităților politice în sectorul EFP și al competențelor. În 2020 a fost implementat în 5 țări partenere ETF: Albania, Iordania, Kazahstan, Moldova și Uzbekistan. Accentul principal al acestui exercițiu se pune pe un set de 65 de indicatori de guvernanță pentru măsurarea progreselor politicii globale, a managementului și a finanțării în domeniul EFP. Autoevaluările privind guvernanța EFP și mecanismele de finanțare în Moldova au fost efectuate ca urmare a activității și obiectivelor anterioare, la care au participat 36 de părți interesate cheie din sistemul EFP din Moldova. Ca instrument de colectare a datelor au fost utilizate chestionare online. Acestea conțineau tipuri de declarații formulate pozitiv, corespunzătoare secțiunilor menționate mai sus, iar respondenților li s-a cerut să spună în ce măsură sunt de acord cu respectivele afirmații. S-au folosit următoarele scale de evaluare: (1) Sunt întru totul de acord, (2) Sunt de acord, (3) Nu sunt nici de acord, nici în dezacord, (4) Nu sunt de acord, (5) Nu sunt deloc de acord. Prin urmare, în secțiunile de mai jos, unde sunt rezumate rezultatele autoevaluării, cu cât este mai mic punctajul, cu atât este mai puternic acordul agregat al părților interesate cu afirmația respectivă. A existat și opțiunea „Nu știu/Nu se aplică”, care putea fi aleasă de respondenți, dar nu a fost luată în considerare la calcularea punctajelor medii.

2 Rezultatele autoevaluării cadrului politicii sunt disponibile în Inventarul guvernanței EFP și a competențelor 4.0. Raport privind rezultatele evaluării: Moldova. ETF, 2020 (nepublicat)

3 Indicator A1, Instrumentul ETF de inventariere a guvernanței EFP

TABELUL 1. REZUMATUL RĂSPUNSURILOR PENTRU SECȚIUNEA „A”, % DIN RĂSPUNSURI ȘI PUNCTAJE MEDII

	PUNCTAJ MEDIU	Sunt întru totul de acord	Sunt de acord	Nu sunt nici de acord, nici în dezacord	Nu sunt de acord	Nu sunt deloc de acord	Nu știu/Nu se aplică
(A.1) Politica națională în domeniul EFP și al competențelor a fost elaborată implicând atât părțile interesate de stat, cât și pe cele nestatale.	2.2	12	67	9	12	-	-
(A.2) Politica EFP combină obiective pe termen lung și obiective pe termen scurt.	2.1	15	61	15	6	-	3
(A.3) Politica poate fi actualizată pentru a include noi evoluții atât în ceea ce privește formarea inițială pentru tineri, cât și formarea continuă pentru adulți.	2.0	33	48	3	15	-	-
(A.4) Politica națională în domeniul educației profesionale are o perspectivă pe mai mulți ani.	2.4	6	61	23	10	-	-
(A.5) Cooperarea și coordonarea între serviciile și agențiile publice naționale și subnaționale (regionale, locale) sunt eficiente.	2.7	6	34	41	16	-	3
(A.6) Cooperarea dintre organizațiile guvernamentale și neguvernamentale (inclusiv partenerii sociali) este transparentă și eficientă.	2.7	6	41	34	19	-	-

3. ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI CADRUL JURIDIC

Sistemul EFP din Moldova și guvernarea sa sunt centralizate la nivel național. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) este actorul principal responsabil pentru administrarea EFP și dezvoltarea politicilor. Acesta acționează prin diferitele sale organisme, printre care se numără Departamentul EFP, Departamentul CNC și Departamentul Învățare pe tot parcursul vieții. Toate instituțiile EFP sunt subordonate direct MECC. Unele instituții EFP sunt subordonate atât MECC, cât și ministerelor de resort [Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției sociale (MSMPS) și Ministerul Afacerilor Interne (MAI)], dar nu există organisme regionale sau locale cu atribuții în domeniul guvernării EFP.

Ministerele sunt responsabile pentru guvernarea EFP și răspund în fața biroului prim-ministrului. Ministerul Finanțelor participă la guvernarea EFP prin finanțarea instituțiilor EFP. Alte ministere sectoriale au o relație indirectă cu guvernarea EFP, de exemplu prin participarea la elaborarea standardelor de calificare și modificarea nomenclatorului formării profesionale.

Există, de asemenea, unele structuri de sprijin în cadrul MECC, MSMPS și MADRM, precum și diferite consilii, dar gradul de funcționalitate și eficacitate a lor variază foarte mult. Centrul Republican EFP, the Republican Methodical-Instructional Cabin Cabinetul Republican Metodico-Instrucțional al MSMPS și Centrul Metodic de Formare al MADRM oferă asistență tehnică sistemului EFP, instituțiilor EFP și ministerelor, inclusiv prin promovarea politicilor

EFP, dezvoltarea cadrului de reglementare, pregătirea programelor de învățământ, elaborarea de metodologii, desfășurarea de cursuri de formare în domeniul orientării și consilierii profesionale, coordonarea formării profesionale suplimentare pentru personalul didactic și de conducere etc. Aceste entități se confruntă însă cu dificultăți în îndeplinirea mandatului lor din lipsă de resurse financiare și umane și din cauza altor îndatoriri ministeriale.

Agencia Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), din cadrul MECC, este o organizație a cărei misiune este de a dezvolta și promova cultura calității în domeniul educației și formării profesionale inițiale (EFPI), al educației și formării profesionale continue (EFPC) și al învățământului superior și științei. ANACEC dezvoltă politicile de asigurare a calității, dar nu evaluează direct calitatea în cadrul fiecărei instituții în ceea ce privește rezultatele de performanță.

În Republica Moldova există 89 de instituții publice și private EFP subordonate MECC (42 de școli EFP, 19 colegii și 8 centre de excelență profesională), MSMPS (4 colegii și 1 centru de excelență), MADRM (6 colegii și 2 centre de excelență), și Ministerului Afacerilor interne (1 colegiu). Autoritățile locale nu au nicio responsabilitate în domeniul EFP.

Consiliul Național de Coordonare pentru EFP, care a fost înființat în 2014 pentru a acționa în calitate de „coordonator în procesul de mediere dintre instituțiile de învățământ și piața muncii”, a devenit nefuncțional începând cu anul 2017. Astfel, parteneriatul/dialogul social în cadrul EFP la nivel național este subminat.

O provocare importantă o constituie lipsa unei structuri care să joace un rol intermediar între nivelul de elaborare a politicilor, pe de o parte, și instituțiile EFP și alți actori - fie ei parteneri privați, parteneri de dezvoltare și donatori, comitete sectoriale, ONG-uri - și instituții EFP, pe de altă parte.

Comitetele sectoriale sunt instituite la nivelul de industrie sau de ramuri industriale. Până în prezent au fost înregistrate legal doar șase comitete sectoriale. În 2017, Legea Comitetelor Sectoriale le-a oferit acestora capacitatea de a primi personalitate juridică, permițându-le astfel să stabilească linii oficiale de cooperare cu alte instituții. Cadrul național al calificărilor (CNC) a fost adoptat de guvern în 2017.

Conceptul de „platformă de dialog social în cadrul EFP” stă la baza parteneriatelor sociale din cadrul EFP, având ca scop consolidarea și menținerea unui dialog și a unui parteneriat eficace între mediul de afaceri și sectorul EFP. În practică însă, situația este încă departe de a fi satisfăcătoare. La nivel național, rolul de mediator între instituțiile EFP și piața muncii este atribuit Consiliului național de coordonare pentru EFP, care nu a mai fost activ din 2017.

Principalul domeniu de cooperare între Camera de Comerț și Industrie (CCI) și EFP este coordonarea învățământului dual. CCI s-a implicat în acest demers din 2017 și este, de asemenea, implicată în realizarea de studii anuale și în utilizarea datelor colectate, în special pentru consilierea în materie de planificare a EFP în cadrul învățământului dual.

În general, rolul partenerilor sociali este consultativ, cu o implicare limitată a sectorului privat în modelarea dezvoltării politicilor și a sistemelor.

Instrumentul elaborat de ETF pentru inventarierea guvernantei EFP a evaluat setul de indicatori referitori la calitatea măsurilor de politică prin care furnizorii de servicii EFP sunt sprijiniți să asigure o performanță de nivel înalt a rețelei instituțiilor EFP și un grad ridicat de autonomie, ceea ce ar putea duce la dezvoltarea sectorului EFP.

Părțile interesate au susținut în mare măsură afirmațiile „furnizorii de servicii EFP sunt accesibili utilizatorilor, cum ar fi studenților, părinților și angajatorilor”¹¹ (punctaj mediu 1,7) și „școlile EFP sunt responsabile pentru deciziile pe care le iau”¹² (1.9).

9 Pentru mai multe informații despre dezvoltarea CNC în Moldova, consultați Cadrul național al calificărilor din Moldova, ETF 2021, disponibil la adresa: www.etf.europa.eu

10 Confederația națională a patronatelor din Moldova (CNPM) este, de asemenea, implicată ca angajator în arena dialogului social

11 Indicatorul C1, Instrumentul ETF de guvernare EFP

12 Indicatorul C7, Instrumentul ETF de guvernare EFP

TABELUL 2. REZUMATUL RĂSPUNSURILOR PENTRU SECȚIUNEA „C”, % DIN RĂSPUNSURI ȘI PUNCTAJE MEDII

	PUNCTAJ MEDIU	Sunt întru totul de acord	Sunt de acord	Nu sunt nici de acord, nici în dezacord	Nu sunt de acord	Nu sunt deloc de acord	Nu știu/Nu se aplică
(C.1) Furnizorii de servicii EFP sunt accesibili utilizatorilor, cum ar fi studenților, părinților și angajatorilor (etc.).	1.7	43	43	10	3	-	-
(C.2) Rețeaua furnizorilor de EFP este optimă și se bazează pe o structură clară de guvernare.	2.3	7	60	30	3	-	-
(C.3) Se aplică politici de asigurare a calității la nivelul sistemului în ansamblu și al furnizorilor individuali.	2.4	7	57	23	13	-	-
(C.4) Se realizează măsurarea calității, interne și externe, pentru a sprijini performanța furnizorilor EFP.	2.6	7	50	20	23	-	-
(C.5) Școlile EFP pot lua decizii privind programa de învățământ și practicile de predare și inovare.	2.5	17	33	33	10	3	3
(C.6) Autonomia financiară a școlilor EFP este suficientă pentru a sprijini funcționarea eficace și eficientă a furnizorilor și parteneriatele cu industria, angajatorii și societatea civilă (etc.).	2.3	13	53	20	13	-	-
(C.7) Școlile EFP sunt responsabile pentru deciziile pe care le iau.	1.9	20	63	10	-	-	7
(C.8) În țară există centre de excelență și, în general, aceste instituții răspund așteptărilor părților interesate.	2.5	3	47	43	3	-	3
(C.9) Centrele de excelență sunt instituții bazate pe parteneriate (public-privat, universitar și de cercetare etc.) și dispun de resurse suficiente atât în ceea ce privește capacitățile financiare, cât și cele umane.	3.1	-	23	43	23	3	7

Același punctaj mediu de 2,3 a fost acordat afirmațiilor „rețeaua furnizorilor de EFP este optimă și se bazează pe o structură clară de guvernare”¹³ și „autonomia financiară a școlilor EFP este suficientă pentru a sprijini funcționarea eficientă a furnizorilor și parteneriatele cu industria, angajatorii și societatea civilă”¹⁴, urmate de „se aplică politici de asigurare a calității la nivelul sistemului în ansamblu și al furnizorilor individuali”¹⁵ (2.4). În același timp, părțile interesate nu au fost de acord că „se realizează măsurarea calității, interne și externe, pentru a sprijini performanța furnizorilor EFP”¹⁶ (2.6), ceea ce nu este surprinzător, deoarece, după cum explică părțile interesate, deși există politici concepute în mod corespunzător pentru multe practici EFP, acestea nu sunt puse efectiv în practică. (Indicatori C, vezi tabelul 2.)

13 Indicatorul C2, Instrumentul ETF de guvernare EFP

14 Indicatorul C6, Instrumentul ETF de guvernare EFP

15 Indicatorul C4, Instrumentul ETF de guvernare EFP

16 Indicatorul C3, Instrumentul ETF de guvernare EFP

4. ORGANIZAREA FINANCIARĂ

VET funding as a share of the total state
Finanțarea EFP ca parte a bugetului total de stat a scăzut treptat, de la 2,8 % în 2018 la 2,1 % în 2020. Totuși, ca sumă totală, este stabilă, de aproximativ 1,1 miliarde de lei moldovenești. În 2017 a fost introdus un nou mecanism de finanțare a EFP pe cap de locuitor. Noul mecanism de finanțare prevede un nivel considerabil de autonomie pentru instituțiile EFP în gestionarea resurselor financiare alocate și se bazează pe o metodologie rațională, echitabilă și transparentă de alocare. Cu toate acestea, aplicarea sa este încă trunchiată deoarece procentele se calculează ținând seama de plafonul bugetar și nu reprezintă costul real al formării, conform categoriilor de calificări. Cu toate acestea, noul mecanism oferă instituțiilor EFP numeroase oportunități pentru activități suplimentare prin care să genereze venituri. În același timp, autonomia financiară acordată instituțiilor EFP le impune să aibă capacități sporite și adecvate de a lucra sub această nouă condiție și implică un nivel mai ridicat de responsabilitate, cu un anumită mentalitate de afaceri.

Cadrul de reglementare acoperă și reglementează toate aspectele funcționării sistemului. Acesta include un set de reglementări privind finanțarea complementară a instituțiilor EFP, finanțarea concurențială bazată pe proiecte a instituțiilor EFP, organizarea învățământului profesional tehnic în timpul pandemiei de COVID-19, organizarea examenului de calificare, formarea ulterioară a adulților, organizarea și funcționarea ANACEC, evaluarea externă a instituțiilor EFP, organizarea programelor EFP pentru învățământul dual, organizarea admiterii în instituțiile EFP, validarea educației non-formale și informale, organizarea examenului de calificare, conceptul tehnic al Registrului național al calificărilor al Republicii Moldova și metodologia

de dezvoltare a calificărilor. În plus, au fost elaborate programe de învățământ aprobate pentru toate specialitățile și meseriile, precum și noi standarde profesionale și de calificare.

Overall, the main funding sources for VET institutions are allocations from the state budget, own income obtained from sales of goods and services, resources from projects financed by external sources (such as national/international donors, private companies, PPPs, and other revenues allowed by law.

În ansamblu, principalele surse de finanțare pentru instituțiile EFP sunt alocările de la bugetul de stat, veniturile proprii obținute din vânzările de bunuri și servicii, resursele din proiectele finanțate din surse externe (cum ar fi donatorii naționali/internaționali, companii private, PPP-uri și alte venituri permise de lege).

În ceea ce privește PPP-urile și indicatorii de guvernare, dezacordul puternic cu privire la gestionarea PPP-urilor pentru furnizarea de EFP și competențe este justificat, deoarece, în realitate, există un număr minim de PPP-uri care funcționează eficient în domeniul EFP în țară. Prin urmare, atitudinea reținută a părților interesate față de afirmațiile referitoare la acest subiect era de așteptat. Cu toate acestea, părțile interesate au fost din nou mai aproape de „Nici/nici” în ceea ce privește următoarele: „PPP-urile în domeniul EFP și al competențelor sunt sprijinite de legislația relevantă”¹⁷ (punctaj mediu 2,7), „stimulele financiare și nefinanciare motivează participarea angajatorilor la dezvoltarea politicilor în domeniul EFP și al competențelor”¹⁸ (2.8) and

17 Rezultatele autoevaluării mecanismelor financiare sunt disponibile în Inventarul guvernării EFP și a competențelor 4.0. Raport privind rezultatele evaluării: Moldova. ETF, 2020 (nepublicat)

18 Indicatorul E1, Instrumentul ETF de guvernare EFP

19 Indicatorul E4, Instrumentul ETF de guvernare EFP

‘social partners’ and employers’ cooperation with VET schools is structured and effective, și „cooperarea partenerilor sociali și a angajatorilor cu școlile EFP este structurată și eficientă, de exemplu, pentru a avea politici și practici solide de învățare la locul de muncă”²⁰ (2.8).

Mai puține părți interesate au fost de acord cu afirmația că „mecanismele fiscale sunt adecvate pentru constituirea și punerea în aplicare a PPP-urilor”²¹ (3.1). Cu toate acestea, nu este surprinzător că mai multe persoane (punctaj 2,2) au fost de acord cu afirmația: „dialogul social joacă un rol important la nivel național și, în mod concret, la nivel sectorial pentru elaborarea și punerea în aplicare a politicii în domeniul EFP și al competențelor”²². Acest lucru înseamnă că părțile interesate își dau seama că, atunci când există, dialogul social este foarte benefic pentru

elaborarea și punerea în aplicare a politicilor. (Indicatori C, vezi tabelul 3.))

În ceea ce privește asigurarea calității, la nivel național, ANACEC este autoritatea administrativă din cadrul MECC care are mandatul de a pregăti și promova calitatea în domeniul EFPI, al EFPC, al învățământului superior și al științei. Comisia pentru evaluare internă și asigurarea calității monitorizează asigurarea internă a calității la nivelul instituțional al EFP.

Regulamentul privind organizarea și funcționarea ANACEC și Metodologia asigurării externe a calității sunt cele două documente principale care definesc statutul, misiunea, sarcinile și funcțiile ANACEC și stabilesc cadrul metodologic și procedural pentru asigurarea calității, inclusiv evaluarea internă și externă a calității. ANACEC a lansat evaluarea externă a calității în anul 2017. Toate instituțiile EFP și programele acestora trebuie să fie supuse unei evaluări externe în

20 Indicatorul E5, Instrumentul ETF de guvernare EFP

21 Indicatorul E2, Instrumentul ETF de guvernare EFP

22 Indicatorul E3, Instrumentul ETF de guvernare EFP

TABELUL 3: REZUMATUL RĂSPUNSURILOR PENTRU SECȚIUNEA „E”, % DIN RĂSPUNSURI ȘI PUNCTAJE MEDII

	PUNCTAJ MEDIU	Sunt întru totul de acord	Sunt de acord	Nu sunt nici de acord, nici în dezacord	Nu sunt de acord	Nu sunt deloc de acord	Nu știu/Nu se aplică
(E.1) PPP-urile în domeniul EFP și al competențelor sunt sprijinite de legislația relevantă.	2.7	3	33	53	10	-	-
(E.2) Mecanismele fiscale sunt adecvate pentru constituirea și punerea în aplicare a PPP-urilor.	3.1	3	7	53	27	-	10
(E.3) Dialogul social joacă un rol important la nivel național și, în mod concret, la nivel sectorial pentru elaborarea și punerea în aplicare a politicii în domeniul EFP și al competențelor.	2.2	17	52	24	7	-	-
(E.4) Stimulele financiare și nefinanciare motivează participarea angajatorilor la dezvoltarea politicilor în domeniul EFP și al competențelor.	2.8	7	30	37	20	-	7
(E.5) Cooperarea partenerilor sociali și a angajatorilor cu școlile EFP este structurată și eficientă, de exemplu, pentru a avea politici și practici solide de învățare la locul de muncă.	2.8	7	23	53	17	-	-

5. FUNCȚIILE DE ASIGURARE A CALITĂȚII ȘI MONITORIZARE

vederea acreditării o dată la cinci ani. Există zece standarde de calitate utilizate pentru evaluarea externă. Cu toate acestea, este nevoie de mai mulți indicatori pentru autoevaluare, pentru a se facilita procesele de monitorizare, evaluare și analiză.

În general, mecanismele existente de asigurare a calității pot fi descrise ca un instrument de introducere a datelor care asigură: calitatea și relevanța ofertei EFP în ceea ce privește furnizorii, programele și calificările obținute prin procedura de acreditare a instituțiilor și programelor EFP; instrumentele de asigurare

a unității și transparenței calificărilor în sistemul educațional și de formare, în cadrul național al calificărilor și cadrul de credite transferabile (pentru nivelurile EFP 4 și 5) și în cadrul suplimentelor la certificate/diplome; și mecanismele de asigurare a capacității instituțiilor EFP de a furniza programe la standardele necesare. Cu toate acestea, nu există mecanisme de calitate pentru a evalua rezultatele EFP și pentru a asigura adecvarea EFP la ofertă sau la produse, de exemplu prin sondaje privind gradul de satisfacție a studenților și a absolvenților EFP sau a întreprinderilor

sau gradul și calitatea capacității de inserție profesională.

La nivel național, toate aspectele legate de învățarea pe tot parcursul vieții (ÎPV) intră în responsabilitatea Serviciului ÎPV din cadrul MECC, al cărui rol-cheie este dezvoltarea de politici. ÎPV a câștigat importanță în ultimii ani. Formarea adulților este însă limitată, iar finanțarea acestui domeniu rămâne scăzută. Formarea profesională continuă este asigurată de un număr limitat de instituții, la cerere, iar unele companii oferă cursuri scurte pentru propriile nevoi. Este nevoie de claritate cu privire la modul în care poate fi operaționalizată ÎPV.

Există mai multe entități în țară care sunt responsabile în mod oficial pentru monitorizarea și evaluarea diferitelor procese EFP, precum și pentru funcționarea întregului sistem. Rolul Departamentului de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor din cadrul MECC este de a analiza, monitoriza, evalua și raporta cu privire la

punerea în aplicare a politicilor publice.

Principalul document strategic al EFP a instituit un cadru de monitorizare și evaluare în legătură cu politica, împreună cu Consiliul MECC, Consiliul național de coordonare pentru EFP, comitetele sectoriale, sectorul privat și partenerii de dezvoltare. S-a preconizat monitorizarea independentă a punerii în aplicare a strategiei, dar acest lucru nu a devenit o realitate.

A fost instituit un sistem de monitorizare la nivel instituțional. Sistemul de planificare strategică este obligatoriu pentru toate instituțiile EFP, iar instituțiile EFP efectuează și publică periodic rapoarte anuale de monitorizare. Cu toate acestea, nu este clar cum/dacă rezultatele sunt utilizate în următoarea perioadă de planificare pentru a îmbunătăți eficacitatea instituției. De asemenea, nu există în prezent monitorizarea și evaluarea externă a instituțiilor EFP.

6. INDICATORI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A POLITICILOR

Sistemul EFP din Moldova trebuie să devină mai eficient în alinierea ofertei de formare la nevoile pieței muncii și la dezvoltarea socio-economică a țării. Următoarele măsuri ar putea sprijini acest proces într-un context sistemic:

- Consolidarea cooperării și a coordonării între părțile interesate din sectorul public și privat și consolidarea dialogului social prin următoarele mijloace:
 - îmbunătățirea coordonării părților interesate prin revizuirea (sau restabilirea) rolului și componenței Consiliului național de coordonare pentru EFP și prin numirea unui secretariat;
 - facilitarea dialogului social și a colaborării la nivel comercial prin sprijinirea consolidării capacităților și a dezvoltării de acțiuni concrete în cadrul comitetelor sectoriale;
 - sprijinirea angajatorilor implicați activ în EFP prin stimulente financiare și nefinanciare;
 - introducerea unui mecanism de coordonare a donatorilor/partenerilor de dezvoltare cu o entitate națională pentru a alinia mai bine activitățile agențiilor internaționale și a le spori impactul, pentru a monitoriza și coordona investițiile și a le evalua impactul.
- Consolidarea calității învățării la locul de muncă și a învățământului dual prin dezvoltarea unui mecanism funcțional de control al calității pentru monitorizarea și evaluarea învățării la locul de muncă, inclusiv evaluări ale impactului asupra capacității de inserție profesională și a tranziției către încadrarea în muncă.
- Îmbunătățirea managementului instituțiilor EFP prin creșterea capacității acestora de a diversifica sursele de venit și de a le valorifica în mod eficient prin reinvestire durabilă și printr-o mai bună orientare către performanță.
- Sprijinirea centrelor de excelență profesională, astfel încât acestea să-și îndeplinească mandatul de inovare și asigurare a calității, de a deveni centre metodologice, de a aplica recunoașterea învățării anterioare și educația adulților, de a dezvolta dialogul social și legăturile de pe piața muncii și de a sprijini alte instituții EFP.
- Instituirea unor mecanisme de sprijin pentru promovarea tranziției absolvenților EFP de la școală la locuri de muncă de calitate pe piața muncii.
- Consolidarea capacităților organizatorice și tehnice ale principalelor părți interesate, în

special: ale comitetelor sectoriale, pentru a le sprijini capacitățile analitice de detectare și de abordare a lacunelor în materie de competențe; ale ANACEC, pentru a consolida procesele de asigurare a calității în EFP inițială și continuă; și ale Centrul Republican EFP, pentru a pune în aplicare politicile EFP și a asista MECC în dezvoltarea cadrului normativ și de reglementare și în punerea în aplicare a proceselor EFP (asigurarea calității, elaborarea/revizuirea standardelor și programelor de calificare, metodologiile de formare, monitorizare, orientarea profesională, formarea profesorilor/managerilor, învățare la locul de muncă etc.).

- Operaționalizarea sistemului de monitorizare și evaluare pentru punerea în aplicare a politicii EFP și monitorizarea și evaluarea externă pentru instituțiile EFP și pentru întreaga performanță a rețelei EFP.
- Raționalizarea cadrului instituțional de guvernanță a EFP prin stabilirea, la nivel intermediar, a unei structuri naționale funcționale și eficace pentru întreaga gamă de activități de sprijin a EFP.
- Unificarea tipurilor de instituții EFP, permițând furnizarea tuturor tipurilor de programe EFP, în vederea sporirii atractivității școlilor EFP.
- Introducerea unei guvernanțe și a unui management pe mai multe niveluri, inclusiv la nivel regional și multipartit, al instituțiilor EFP.

BIBLIOGRAPHIE

1. Torino Process 2018-2020 (Procesul Torino 2018-2020). Moldova, ETF 2019
2. Anuare statistice ale Republicii Moldova, 2016-2019
3. Education in the Republic of Moldova 2013/2014 (Educația în Republica Moldova 2013/2014). Publicație statistică. Biroul național de statistică, 2014
4. Galvin Arribas, J. M. (2020), New Methodological Approaches to Review Governance and Financing Arrangements in Vocational Education and Training (VET) and Skill Systems: A Data Collection Tool (DCT) 4.0 for Facilitating Self-Assessment Processes (Noi abordări metodologice pentru revizuirea guvernanței și a mecanismelor de finanțare în sistemele de educație și formare profesională (EFP) și de calificare: un instrument de colectare a datelor (DCT) 4.0 pentru facilitarea proceselor de autoevaluare). HAPSc Policy Briefs Series, 1(2), 176-187. [doi:https://doi.org/10.12681/hapscpbs.26495](https://doi.org/10.12681/hapscpbs.26495)
5. Instrumentul ETF de colectare a datelor 4.0 (DCT) Galvin-Papadakis – Nepublicat – Governance Arrangements for VET in ETF Partner Countries, Analytical Overview, 2012-2017 (Acorduri de guvernanță pentru EFP în țările partenere ETF, prezentare analitică, 2012-2017) <https://www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/governance-arrangements-vocational-education-and-training>
6. Instrumentul ETF de colectare a datelor 4.0 (DCT) VET Governance Inventory Methodology (Metodologia inventarului de guvernanță EFP) – Document intern din iulie 2020